

TANGAZO LA SERIKALI Na. 491 la tarehe. 14/6/2024

SHERIA YA SERIKALI ZA MITAA (MAMLAKA ZA WILAYA),
(SURA YA 287)

SHERIA NDOGO

(Imetengenezwa chini ya kifungu cha 153)

SHERIA NDOGO YA KUZUIA NA KUDHIBITI SUMUKUVU YA HALMASHAURI YA WILAYA YA KONDOA YA MWAKA 2024.

Jina	1. Sheria Ndogo hii itajulikana kama Sheria Ndogo ya Kuzuia na Kudhibiti Sumukuvu ya Halmashauri ya Wilaya ya Kondo ya Mwaka 2024.
Matumizi	2. Sheria Ndogo hii itatumika katika eneo lote la Mamlaka ya Halmashauri ya Wilaya ya Kondo.
Tafsiri	3. Katika Sheria Ndogo hii isipokuwa kama muktadha utahitaji vinginevyo- “Afisa Mwidhiniwa” maana yake ni Afisa yeyote wa Halmashauri aliyeteuliwa na Mkurugenzi kusimamia utekelezaji wa Sheria Ndogo hii; “Halmashauri” maana yake ni Halmashauri ya Wilaya ya Kondo; “kanuni bora za kilimo” maana yake ni uandaaji wa shamba kwa usahihi, upandaji mbegu bora kwa wakati na kwa nafasi sahihi, upaliliaji, utumiaji mbolea kwa usahihi, udhibiti wa wadudu na wanyama waharibifu, uvunaji na hifadhi sahihi ya mazao; “kilimo” maana yake ni shughuli ya uzalishaji wa mazao; “mkulima” maana yake ni mtu, taasisi, kampuni au kikundi cha watu anayejihusisha na shughuli za kilimo; “mfanyabiashara” maana yake ni taasisi, kampuni,

Sheria Ndogo ya Kuzuia Na Kudhibiti Sumukuvu ya Halmashauri ya Wilaya ya Kondo

Tangazo la Serikali Na.491 (Linaendelea.)

kikundi cha watu au mtu binafsi anayejihusisha na shughuli za kuuza au kununua mazao ya kilimo;
“Mkurugenzi” maana yake ni Mkurugenzi Mtendaji wa Halmashauri ya Wilaya ya Kondo au Afisa yeyote aliyeteuliwa kutekeleza majukumu ya Mkurugenzi;
“mazao” maana yake ni punje zinazotokana na mmea wa mhindi, mpunga, uwele, mtama, karanga, ngano, ufuta, alizeti, shayiri, ulezi au mazao ya mizizi;
“kuvu” maana yake ni ukungu unaoota katika mazao;
“sumukuvu” maana yake ni sumu inayozalishwa na kuvu zinazoota katika mazao;
“uhifadhi” maana yake ni utaratibu wa kutunza mazao katika sehemu ambayo haisababishi mazingira ya uotaji wa kuvu;
“ukaushaji” maana yake ni taratibu sahihi za kupunguza unyevu katika mazao kwa ajili ya matumizi au uhifadhi;
“usindikaji” maana yake ni hatua ya uchakataji wa zao kwa lengo la kuongeza thamani;
“uvunaji” maana yake ni uondoaji wa mazao kutoka kwenye mmea baada ya kukomaa au kukauka;
“viashiria vya sumukuvu” maana yake ni dalili zinazoonesha uwepo wa sumukuvu katika mazao ambayo hayajakauka vizuri; na
“viuatilifu” maana yake ni sumu ya kuua au kuzuia wadudu waharibifu wa mazao.

Uratibu na
usimamizi wa
shughuli za
kilimo na
udhibiti wa
sumukuvu

4.-(1) Halmashauri itakuwa na mamlaka ya kuratibu na kusimamia shughuli za kilimo ndani ya eneo la Halmashauri kwa lengo la kuzuia na kudhibiti sumukuvu.

(2) Bila kuathiri masharti ya kanuni ndogo ya (1), Halmashauri itakuwa na mamlaka ya kufanya ukaguzi katika mashamba au vyombo vya usafirishaji wa mazao, maghala, viwanda au eneo la usindikaji kwa lengo la kusimamia utekelezaji wa Sheria Ndogo hii.

Sheria Ndogo ya Kuzuia Na Kudhibiti Sumukuvu ya Halmashauri ya Wilaya ya Kondo

Tangazo la Serikali Na.491 (Linaendelea.)

Uandaaji wa shamba 5. Mtu anayekusudia kulima ndani ya eneo la Halmashauri atapaswa kuzingatia masuala yafuatayo:
(a) kufuata njia sahihi za uandaaji wa shamba;
(b) kutayarisha shamba kwa wakati; na
(c) kutochoma moto.

Upandaji wa mazao. 6. Mtu anayepanda mazao ndani ya eneo la Halmashauri anapaswa kuzingatia njia sahihi za upandaji ikiwa ni pamoja na-
(a) kutumia mbegu bora;
(b) kupanda mara mvua za kupandia zinapoanza kunyesha; na
(c) kupanda kwa nafasi sahihi.

Utunzaji wa mazao shambani 7. Mtu anayepanda mazao ndani ya eneo la Halmashauri anapaswa kuyatunza kwa kuzingatia njia sahihi za utunzaji wa mazao ikiwa ni pamoja na-
(a) kutumia mbolea;
(b) kupalilia kwa wakati; na
(c) kudhibiti magonjwa, wadudu na wanyama waharibifu.

Uvunaji wa mazao 8. Mtu anayevuna mazao anapaswa kuvuna kwa kuzingatia kanuni bora za uvunaji ikiwa ni pamoja na-
(a) kuvuna mara baada ya mazao kukomaa au kukauka;
(b) kusafirisha na kuhifadhi mazao vizuri; na
(c) kusafisha shamba baada ya kuvuna.

Ukaushaji wa mazao 9. Mtu atakayevuna mazao anapaswa kuyakausha kwa kutumia njia sahihi mara tu baada ya kuvuna ikiwa ni pamoja na-
(a) njia za asili zisizoruhusu kuvu kuota;
(b) kutumia maturubai, mikeka na vichanja vinavyozuia uchafuzi wa mazao; na
(c) kukausha kwa njia nyingine yoyote sahihi itakayoelekezwa na mtaalamu.

Uhifadhi wa 10.-(1) Mtu atapaswa kuhifadhi mazao kwa

Formatted: Numbered + Level: 1 + Numbering Style: a, b, c, ... + Start at: 1 + Alignment: Left + Aligned at: 3 pi + Indent at: 4.5 pi

Formatted: Numbered + Level: 1 + Numbering Style: a, b, c, ... + Start at: 1 + Alignment: Left + Aligned at: 3 pi + Indent at: 4.5 pi

Formatted: Numbered + Level: 1 + Numbering Style: a, b, c, ... + Start at: 1 + Alignment: Left + Aligned at: 3 pi + Indent at: 4.5 pi

Formatted: Numbered + Level: 1 + Numbering Style: a, b, c, ... + Start at: 1 + Alignment: Left + Aligned at: 3 pi + Indent at: 4.5 pi

Formatted: Numbered + Level: 1 + Numbering Style: a, b, c, ... + Start at: 1 + Alignment: Left + Aligned at: 3 pi + Indent at: 4.5 pi

Formatted: Numbered + Level: 1 + Numbering Style: a, b, c, ... + Start at: 1 + Alignment: Left + Aligned at: 3 pi + Indent at: 4.5 pi

Formatted: Numbered + Level: 1 + Numbering Style: a, b, c, ... + Start at: 1 + Alignment: Left + Aligned at: 3 pi + Indent at: 4.5 pi

Formatted: Numbered + Level: 1 + Numbering Style: a, b, c, ... + Start at: 1 + Alignment: Left + Aligned at: 3 pi + Indent at: 4.5 pi

Formatted: Numbered + Level: 1 + Numbering Style: a, b, c, ... + Start at: 1 + Alignment: Left + Aligned at: 3 pi + Indent at: 4.5 pi

Formatted: Numbered + Level: 1 + Numbering Style: a, b, c, ... + Start at: 1 + Alignment: Left + Aligned at: 3 pi + Indent at: 4.5 pi

Formatted: Numbered + Level: 1 + Numbering Style: a, b, c, ... + Start at: 1 + Alignment: Left + Aligned at: 3 pi + Indent at: 4.5 pi

Formatted: Numbered + Level: 1 + Numbering Style: a, b, c, ... + Start at: 1 + Alignment: Left + Aligned at: 3 pi + Indent at: 4.5 pi

Formatted: Numbered + Level: 1 + Numbering Style: a, b, c, ... + Start at: 1 + Alignment: Left + Aligned at: 3 pi + Indent at: 4.5 pi

Formatted: Numbered + Level: 1 + Numbering Style: a, b, c, ... + Start at: 1 + Alignment: Left + Aligned at: 3 pi + Indent at: 4.5 pi

Formatted ... [1]

Sheria Ndogo ya Kuzuia Na Kudhibiti Sumukuvu ya Halmashauri ya Wilaya ya Kondo

Tangazo la Serikali Na.491 (Linaendelea.)

mazao kutumia njia sahihi za kiasili au za kisasa ambazo zitazuia kuota kwa kuvu.

(2) Njia sahihi zitakazotumika kuhifadhi mazao ni pamoja na-

- (a) mifuko isiyopitisha hewa;
- (b) magunia ya kawaida kwa ajili ya mazao yaliyowekwa viutilifu;
- (c) kihenge na kichanja bora cha asili;
- (d) silo au pipa maalumu;
- (e) ghala bora lililo safi;
- (f) kutumia viutilifu kwenye mazao kwa kuzingatia ushauri wa kitaalamu; au
- (g) njia nyingine kadri itakavyoshauriwa na wataalamu.

Wajibu wa Halmashauri

11.-(1) Katika utekelezaji wa Sheria Ndogo hii Halmashauri itakuwa na wajibu wa-

- (a) kuhamasisha na kutoa elimu ya uzalishaji na usimamizi wa mazao;
- (b) kuhamasisha uhifadhi wa mazao katika eneo au mahala salama ili kuepuka uchafuzi wa sumukuvu;
- (c) kuweka mazingira wezeshi ya upatikanaji wa pembejeo za kilimo;
- (d) kutunza kumbukumbu za mashamba yote ya mazao ya kilimo katika Kata na Vijiji ili kusimamia utekelezaji wa Sheria Ndogo hii;
- (e) kuanzisha na kuendeleza mashamba darasa na vituo maalumu kwa ajili ya kutolea mafunzo ya udhibiti wa sumukuvu;
- (f) kuanzisha na kuhamasisha wakulima na wadau wengine kujenga sehemu za kuhifadhi mazao;
- (g) kuandaa uwepo wa vituo maalumu vya kuuza na kununua mazao.

(2) Bila kuathiri masharti ya kanuni ndogo ya (1), Halmashauri inaweza kumteua Afisa Mwidhiniwa kusimamia utekelezaji wa Sheria Ndogo hii.

Wajibu wa

12. Mkulima atakuwa na wajibu wa-

Formatted: Numbered + Level: 1 + Numbering Style: a, b, c, ... + Start at: 1 + Alignment: Left + Aligned at: 3 pi + Indent at: 4.5 pi

Formatted: Numbered + Level: 1 + Numbering Style: a, b, c, ... + Start at: 1 + Alignment: Left + Aligned at: 3 pi + Indent at: 4.5 pi

Formatted: Numbered + Level: 1 + Numbering Style: a, b, c, ... + Start at: 1 + Alignment: Left + Aligned at: 3 pi + Indent at: 4.5 pi

Formatted: Numbered + Level: 1 + Numbering Style: a, b, c, ... + Start at: 1 + Alignment: Left + Aligned at: 3 pi + Indent at: 4.5 pi

Formatted: Numbered + Level: 1 + Numbering Style: a, b, c, ... + Start at: 1 + Alignment: Left + Aligned at: 3 pi + Indent at: 4.5 pi

Formatted: Numbered + Level: 1 + Numbering Style: a, b, c, ... + Start at: 1 + Alignment: Left + Aligned at: 3 pi + Indent at: 4.5 pi

Formatted: Numbered + Level: 1 + Numbering Style: a, b, c, ... + Start at: 1 + Alignment: Left + Aligned at: 3 pi + Indent at: 4.5 pi

Formatted: Numbered + Level: 1 + Numbering Style: a, b, c, ... + Start at: 1 + Alignment: Left + Aligned at: 3 pi + Indent at: 4.5 pi

Formatted: Numbered + Level: 1 + Numbering Style: a, b, c, ... + Start at: 1 + Alignment: Left + Aligned at: 3 pi + Indent at: 4.5 pi

Formatted: Numbered + Level: 1 + Numbering Style: a, b, c, ... + Start at: 1 + Alignment: Left + Aligned at: 3 pi + Indent at: 4.5 pi

Formatted: Numbered + Level: 1 + Numbering Style: a, b, c, ... + Start at: 1 + Alignment: Left + Aligned at: 3 pi + Indent at: 4.5 pi

Formatted: Numbered + Level: 1 + Numbering Style: a, b, c, ... + Start at: 1 + Alignment: Left + Aligned at: 3 pi + Indent at: 4.5 pi

Formatted: Numbered + Level: 1 + Numbering Style: a, b, c, ... + Start at: 1 + Alignment: Left + Aligned at: 3 pi + Indent at: 4.5 pi

Formatted: Numbered + Level: 1 + Numbering Style: a, b, c, ... + Start at: 1 + Alignment: Left + Aligned at: 3 pi + Indent at: 4.5 pi

Sheria Ndogo ya Kuzuia Na Kudhibiti Sumukuvu ya Halmashauri ya Wilaya ya Kondo

Tangazo la Serikali Na.491 (Linaendelea.)

mkulima

- (a) kufanya shughuli za kilimo kwa kuzingatia kanuni bora za kilimo na usimamizi wa mazao kabla na baada ya kuvuna;
- (b) kutoa taarifa kwa Halmashauri kuhusu uwepo wa dalili za kuu katika mazao; na
- (c) kushiriki mafunzo yaliyoandaliwa na Halmashauri ya kudhibiti sumukuvu na kutekeleza ujuzi uliopatikana kwenye mafunzo hayo.

Formatted: Numbered + Level: 1 + Numbering Style: a, b, c, ... + Start at: 1 + Alignment: Left + Aligned at: 3 pi + Indent at: 4.5 pi

Formatted: Numbered + Level: 1 + Numbering Style: a, b, c, ... + Start at: 1 + Alignment: Left + Aligned at: 3 pi + Indent at: 4.5 pi

Formatted: Numbered + Level: 1 + Numbering Style: a, b, c, ... + Start at: 1 + Alignment: Left + Aligned at: 3 pi + Indent at: 4.5 pi

Wajibu wa msafirishaji

13. Mtu anayesafirisha mazao anapaswa kuhakikisha vifungashio na vifaa anavyotumia kusafirisha mazao ni vikavu au visivyoruhusu maji au unyevu na vumbi kuingia ndani ili kuepusha kuvu kuota kwenye mazao.

Wajibu wa mfanyabiashara

14. Kila mfanyabiashara wa mazao atakuwa na wajibu wa kuhakikisha ananunua, anahifadhi, anasafirisha au kuuza mazao ambayo hayana viashiria vya uwepo wa sumukuvu kama ilivyoainishwa katika Jedwali la Kwanza.

Wajibu wa msindikaji

15. Kila msindikaji atakuwa na wajibu wa kusindika mazao ambayo hayana viashiria vya uwepo wa sumukuvu kama ilivyoainishwa katika Jedwali la Kwanza.

Makosa na adhabu

16. Mtu ambaye-

- (a) hataandaa, kupanda, kutunza shamba na mazao kwa usahihi;
- (b) hatavuna kwa wakati mara baada ya mazao kukomaa;
- (c) anachelewa kuondoa mazao shambani baada ya kuvuna;
- (d) anaanika kwenye udongo, vumbi au mchanga;
- (e) anakausha mazao katika mazingira yanayoweza kusababisha sumukuvu;

Formatted: Numbered + Level: 1 + Numbering Style: a, b, c, ... + Start at: 1 + Alignment: Left + Aligned at: 3 pi + Indent at: 4.5 pi

Formatted: Numbered + Level: 1 + Numbering Style: a, b, c, ... + Start at: 1 + Alignment: Left + Aligned at: 3 pi + Indent at: 4.5 pi

Formatted: Numbered + Level: 1 + Numbering Style: a, b, c, ... + Start at: 1 + Alignment: Left + Aligned at: 3 pi + Indent at: 4.5 pi

Formatted: Numbered + Level: 1 + Numbering Style: a, b, c, ... + Start at: 1 + Alignment: Left + Aligned at: 3 pi + Indent at: 4.5 pi

Formatted: Numbered + Level: 1 + Numbering Style: a, b, c, ... + Start at: 1 + Alignment: Left + Aligned at: 3 pi + Indent at: 4.5 pi

Sheria Ndogo ya Kuzuia Na Kudhibiti Sumukuvu ya Halmashauri ya Wilaya ya Kondo

Tangazo la Serikali Na.491 (Linaendelea.)

- (f) anatumia viuutilifu vilivyozuiliwa kutumika kwenye mazao;
- (g) anauza mazao yenye viashiria vya sumukuvu;
- (h) anasafirisha mazao kwa njia zitakazosababisha mazingira ya kuvu kuota;
- (i) anatumia mazao yenye viashiria vya sumukuvu wakati wa usindikaji; au
- (j) anatenda jambo lolote lililokatazwa na Sheria Ndogo hii, anatenda kosa na akitiwa hatihani atawajibika kulipa faini isiyopungua shilingi elfu hamsini na isiyozidi shilingi laki tatu au kifungo kisichozidi miezi kumi na mbili jela au vyote.

Kufifilisha
kosa

17. Mkurugenzi anaweza kumtoza mtu yeyote aliyetenda kosa kinyume cha Sheria Ndogo hii kiasi cha shilingi elfu hamsini iwapo mkosaji atakiri kosa kwa hiari na kuwa tayari kujaza fomu maalumu iliyoainishwa katika Jedwali la Pili.

Formatted: Numbered + Level: 1 + Numbering Style: a, b, c, ... + Start at: 1 + Alignment: Left + Aligned at: 3 pi + Indent at: 4.5 pi

Formatted: Numbered + Level: 1 + Numbering Style: a, b, c, ... + Start at: 1 + Alignment: Left + Aligned at: 3 pi + Indent at: 4.5 pi

Formatted: Numbered + Level: 1 + Numbering Style: a, b, c, ... + Start at: 1 + Alignment: Left + Aligned at: 3 pi + Indent at: 4.5 pi

Formatted: Numbered + Level: 1 + Numbering Style: a, b, c, ... + Start at: 1 + Alignment: Left + Aligned at: 3 pi + Indent at: 4.5 pi

Formatted: Numbered + Level: 1 + Numbering Style: a, b, c, ... + Start at: 1 + Alignment: Left + Aligned at: 3 pi + Indent at: 4.5 pi

Sheria Ndogo ya Kuzuia Na Kudhibiti Sumukuvu ya Halmashauri ya Wilaya ya Kondo

Tangazo la Serikali Na.491 (Linaendelea.)

JEDWALI LA KWANZA

(Limetengenezwa chini ya kanuni ya 14 na 15)

VIASHIRIA VYA SUMUKUVU

Namba	AINA YA MAZAO	HALI YA UNYEVU AU KUVU	MWONEKANO WA PUNJE
1.	Mahindi	Punje kuwa na unyevu	Punje kuwa na ukungu au kuvu - rangi kahawia au nyeusi au kijani au njano kuwa na harufu ya uvundo.
2.	Karanga	Punje kuwa na unyevu	Punje kuwa na ukungu au kuvu - rangi kahawia au nyeusi au kijani au njano kuwa na harufu ya uvundo.

Formatted: Numbered + Level: 1 + Numbering Style: 1, 2, 3, ... + Start at: 1 + Alignment: Left + Aligned at: 0 pi + Indent at: 1.5 pi

Formatted: Numbered + Level: 1 + Numbering Style: 1, 2, 3, ... + Start at: 1 + Alignment: Left + Aligned at: 0 pi + Indent at: 1.5 pi

Sheria Ndogo ya Kuzuia Na Kudhibiti Sumukuvu ya Halmashauri ya Wilaya ya Kondo

Tangazo la Serikali Na.491 (Linaendelea.)

JEDWALI LA PILI

(Limetengenezwa chini ya kanuni ya 17)

FOMU YA KUFIFILISHA KOSA

Mimi..... Nakiri kwa hiari yangu mwenyewe mbele ya ambaye ni Mkurugenzi wa Halmashauri ya Wilaya ya Kondo kwamba mnamo tarehe.....ya Mwezi..... Mwaka nilitenda kosa la kukiuka masharti ya kanuni ya ya Sheria Ndogo ya Kuzuia na kudhibiti Sumukuvu ya Halmashauri ya Wilaya ya Kondo ya Mwaka 2024.

Kwa mamlaka aliyopewa Mkurugenzi Mtendaji wa Halmashauri ya Wilaya ya Kondo, Niko tayari kulipa kiasi cha Shilingi..... kwa ajili ya kufifilisha kosa nililotenda chini ya Sheria Ndogo ya Kuzuia na kudhibiti Sumukuvu ya Mwaka 2024.

NATHIBITISHA KWAMBA MAELEZO HAPO JUU NI YA KWELI NA NIMEYATOA MIMI MWENYEW KWA HIARI YANGU KADRI YA UFAHAMU WANGU.

Leo tarehe.....ya mwezi.....mwaka.....
Jina.....Saini.....

MBELE YA:

Jina.....
Wadhifa.....
Saini.....
Tarehe.....

*Sheria Ndogo ya Kuzuia Na Kudhibiti Sumukuvu ya Halmashauri ya Wilaya ya
Kondoa*

Tangazo la Serikali Na.491 (Linaendelea.)

Lakiri ya Halmashauri ya Wilaya ya Kondoa imegongwa kwenye Sheria Ndogo hii kufuatia Azimio lililopitishwa katika Mkutano wa Baraza la Madiwani la Halmashauri ya Wilaya ya Kondoa uliofanyika tarehe 28/4/2022 na kushuhudiwa Lakiri hiyo ikigongwa mbele ya:-

SHABAN KAPALA MILLAO,
*Mkurugenzi Mtendaji,
Halmashauri ya wilaya,
Kondoa*

ABDALLAH SALUM MAGUO,
*Mwenyekiti,
Halmashauri ya Wilaya,
Kondoa*

Dodoma,
25 Machi, 2024

NAKUBALI,

MOHAMED OMARY MCHENGERWA (MB.),
Waziri wa Nchi -OR-Tamisemi,

Numbered + Level: 1 + Numbering Style: a, b, c, ... + Start at: 1 + Alignment: Left +
Aligned at: 3 pi + Indent at: 4.5 pi